

Sygnatura akt III U 946/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 23 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2015 r. w Koninie

sprawy **M. I. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania M. I. (1)

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 7.08.2014r. znak: (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż M. I. (1) nie pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1.04.2014r. do 30.04.2014r. w łącznej kwocie 1.701,93 zł (jeden tysiąc siedemset jeden złotych 93/100) z tytułu emerytury przysługującej W. S..

Sygn. akt III U 946 / 14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 07 sierpnia 2014 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. stwierdził, że M. I. (1) pobrał nienależnie świadczenie za okres od 01.04.2014 r. do 30.04.2014 r. w łącznej kwocie 1.701,93 zł z tytułu emerytury przysługującej W. S. z powodu zgonu w dniu (...) r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że M. I. (2) obciąża obowiązek zwrotu należności, gdyż nie był wskazany w decyzji jako osoba uprawniona do pobierania świadczenia.

Z decyzją tą nie zgodził się M. I. (1) wnosząc odwołanie. Odwołujący podniósł, że nie był pouczany przez organ rentowy o braku prawa do pobrania świadczenia i z tego powodu organ rentowy nie może domagać się jego zwrotu. Ponadto odwołujący wywodził, iż o śmierci W. S. dowiedział się w dniu (...)r., a wcześniej tego samego dnia pobrał jego emeryturę jako osoba upoważniona przez zmarłego. Z tych pieniędzy została pokryta opłata za Dom Pomocy Społecznej w kwocie 352,45 zł , a pozostała kwota została przeznaczona na wydatki związane z pogrzebem bowiem zasilek pogrzebowy nie pokrył wszystkich kosztów.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wywodząc, że uprawnionym do świadczeń był W. S., który zmarł (...)r. , a więc przed datą wypłaty świadczenia. Emerytura została pobrana przez odwołującego, a więc przez osobę

nieuprawnioną. Wbrew twierdzeniom odwołującego organ rentowy nie miał obowiązku pouczenia go o obowiązku zwrotu.

Sąd ustalił co następuje :

W. S., ur. (...), był uprawniony do pobierania emerytury od 19.04.2007 r., termin wypłaty tego świadczenia ustalony był do 10 każdego miesiąca i była ona wypłacana uprawnionemu za pośrednictwem poczty na adres zamieszkania. Od dnia 1.09.2013 r. miał także prawo do pobierania dodatku pielęgnacyjnego bowiem lekarz orzecznik ZUS orzekł, że jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. W. S. zamieszkiwał w miejscowości K.. W dniu (...) ubezpieczony sprzedał zabudowaną nieruchomość , w której zamieszkiwał M. i A. małż. I. , a w umowie nabywcy ustanowili na rzecz W. S. prawo nieodpłatnego użytkowania tej nieruchomości na okres 5 lat. Po upływie tego okresu W. S. nadal zamieszkiwał w przedmiotowej nieruchomości , a odwołujący i jego żona sprawowali nad nim faktyczną opiekę. Małżonkowie I. byli dla W. S. osobami obcymi jednak z uwagi na to, że nie miał on żadnej rodziny, mieszkał samotnie i był schorowany pomagali mu w codziennych sprawach.

W styczniu 2014 r. W. S. doznał udaru i przebywał na leczeniu w szpitalu. Emerytura i dodatek pielęgnacyjny dla uprawnionego były nadal przesyłane na adres zamieszkania W. S. i wypłacane do rąk M. I. (1). Już wcześniej W. S. informował listonosza, że gdyby coś się stało to emerytura ma być wypłacana do rąk odwołującego. Odwołujący z emerytury tej opłacał raty kredytu , jaki W. S. miał zaciągnięty w dwóch bankach , a resztę przeznaczał na dojazdy do szpitala i opiekę nad nim.

Z dniem (...) r. W. S. został umieszczony w Domu Pomocy Społecznej w P.. O tym fakcie odwołujący dowiedział się od pracowników opieki społecznej i wybierał się by odwiedzić tam W. S.. Zanim jednak do tego doszło w dniu (...) r. odwołujący odebrał emeryturę należną W. S. za miesiąc (...)w wysokości 1.701,93 zł i pokwitował odbiór tego świadczenia. Już po odebraniu emerytury do odwołującego zadzwonił pracownik opieki społecznej informując o śmierci W. S. i pytając kto zajmie się pogrzebem. W. S. zmarł w dniu (...)

Z pobranej kwoty emerytury przysługującej W. S. odwołujący przelał kwotę 655,63 zł na rzecz Domu Pomocy Społecznej tytułem opłaty za pobyt W. S. natomiast pozostałą kwotę przeznaczył na pokrycie kosztów pogrzebu. W dniu (...) r. odwołujący wystąpił też z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS , dokumentów dołączonych do odwołania, pisma Domu Pomocy Społecznej w P. z dnia 11.12.2014 r. , zeznań A. I. oraz zeznań odwołującego.

W ocenie Sądu treść dokumentów nie budziła wątpliwości co do ich wiarygodności i nie była też kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka i odwołującego uznając je za szczere, spójne, zgodne z doświadczeniem życiowym i przekonywujące.

Sąd zważył co następuje :

Zaskarżoną decyzją organ rentowy domaga się zwrotu emerytury przysługującej W. S. za miesiąc (...)2014 r. , która została wypłacona w dniu (...) r. do rąk M. I. (1) , powołując się na treść art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z treścią **art. 138 ust. 1** ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440-j.t) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

W ustępie **3** powołanego przepisu stwierdza się, iż za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Organ rentowy domagając się zwrotu świadczenia od odwołującego się powołuje się na przepis art. 138 ust. 3 ustawy, wywodząc, że z przyczyn od niego niezależnych świadczenie zostało wypłacone do rąk osoby innej niż wskazana w decyzji.

W powołanym przepisie przewidziano dwie przesłanki uznania świadczenia za nienależnie pobrane: fakt wypłacenia świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji ZUS oraz zaistnienie powyższego stanu rzeczy z przyczyn niezależnych od organu rentowego. Organ rentowy nie musi wykazywać udzielenia stosownego pouczenia lub też świadomego wprowadzenia go w błąd przez osobę, która pobrała świadczenie.

Zauważyć jednak należy, że w doktrynie podkreśla się, iż gramatyczna wykładnia art. 138 ust. 3 może okazać się niewystarczająca dla wyjaśnienia treści przepisu, ponieważ nie każde wypłacenie świadczenia osobie innej niż adresat decyzji stanowić będzie nienależne pobranie. Proponuje się bowiem zwięźającą interpretację art. 138 ust. 3 wskazując, że ZUS może dochodzić zwrotu nienależnie pobranego świadczenia od "innej osoby" tylko wtedy, kiedy było ono nienależnie wypłacone (tak: Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz pod redakcją K. Antonów, LEX 2014, s. 676).

W pierwszej więc kolejności należało rozważyć, czy świadczenie wypłacone dla W. S. w dniu (...) r. było nienależnie wypłacone.

Zgodnie z treścią **art. 101 pkt 2** ustawy prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. Natomiast w świetle **art. 136 a ust. 2** w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista.

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości, że W. S. do dnia zgonu był uprawniony do pobierania emerytury i wypłacane z tego tytułu kwoty pieniężne były świadczeniem należnym. Emerytura była wypłacana do dnia 10 każdego miesiąca i za miesiąc kwiecień wypłacono ją także dnia (...) r. Wprawdzie uprawniony do emerytury zmarł przed terminem płatności emerytury – w dniu (...) r., jednak w świetle powołanych przepisów wstrzymanie wypłaty emerytury z powodu śmierci uprawnionego mogło nastąpić dopiero od następnego miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym emeryt zmarł tj. od maja 2014 r. W związku z powyższym przyjąć należy, że emerytura wypłacona w miesiącu, w którym nastąpił zgon uprawnionego tj. za okres od (...) r. do (...) r. była świadczeniem należnym emerytowi.

W wyroku z dnia 15 maja 2013 r. sygn. III AUa 1707/12 Sąd Apelacyjny w Gdańsku stwierdził, że śmierć osoby uprawnionej do emerytury powoduje ustanie prawa do świadczenia ale jedynie świadczenie wypłacone przez organ rentowy za miesiące przypadające po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy mają charakter świadczeń wypłaconych nienależnie.

W tych okolicznościach, zdaniem Sądu, organ rentowy nie może domagać się zwrotu kwoty 1701,93 zł (nawet jeśli świadczenie było wypłacone innej osobie niż wskazana w decyzji), gdyż co do zasady było to świadczenie należne uprawnionemu. Warunkiem żądania zwrotu wypłaconego świadczenia przez organ rentowy jest to by było ono nienależne, natomiast w przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie zachodzi. Ponadto, jak wynika z ustalonych

okoliczności, emerytura W. S. została przez odwołującego przeznaczona na pokrycie kosztów pobytu zmarłego w Domu Pomocy Społecznej oraz na sfinansowanie kosztów pogrzebu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd, działając na podstawie art.477¹⁴ § 2 KPC zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

E. Majewska